

УДК 69.059.2.004.18

**АЛГОРИТМ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЮ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ
МАЛОПОВЕРХОВИХ ЖИТЛОВИХ БУДІВЕЛЬ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД
ЇХ АРХІТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНИХ ТА ОБ'ЄМНО-
ПЛАНУВАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ**

*к.т.н., доц. Юрченко Є.Л., здобув. Коваль О.О., магістр Луценко Ю.О.
Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»*

Постановка проблеми та її зв'язок із науковими і практичними завданнями. Енергоефективність проектних рішень в Україні оцінюється за ступенем їх відповідності нормативним питомим показникам витрати тепла на одиницю загальної площі житлових будівель.

Енергозбереження в будівлях при рішенні практичних завдань скорочення загальних витрат невідновлюваних енергоресурсів (вугілля, газу, нафти та ін.) реалізується шляхом оптимізації об'ємно-планувальних та архітектурно-конструктивних рішень, застосування ефективних теплоізоляційних матеріалів, енергоекономічних конструкцій зовнішніх стін, значного збільшення теплозахисту фонду, що експлуатується і т.п. Енергоспоживання будівель, котре не було визначальним показником у минулому, стало домінуючим критерієм якості проекту.

Аналіз вишукувань та публікацій. Закордонними та вітчизняними спеціалістами визначено, що теплові витрати будівель залежать від багатьох факторів: об'ємно-планувальних та архітектурно-конструктивних рішень, температури зовнішнього та внутрішнього повітря, теплотехнічних властивостей будівельних конструкцій, наявності теплопровідних включень, проценту засклення фасадів та інше.

У роботах [1, 2] досліджена залежність теплових витрат будинків від їх геометричних розмірів, об'ємно-планувальних рішень та орієнтації у просторі. Ці залежності знайшли відображення у діючих нормах, так за нормами [3] розраховується показник компактності будівлі A_k , і чим він нижче, тим менш втрат тепла будівлею. Крім того для проєктувальників діють нормативи стосовно мінімально допустимих значень опору теплопередачі огорожувальних конструкцій, що встановлюються залежно від температурної зони експлуатації будинку.

Метою наукових досліджень статті є дослідження енергетичної ефективності малоповерхових житлових будівель в залежності від їх об'ємно-планувальних та архітектурно-конструктивних рішень.

Згідно з поставленою метою сформульовано задача вишукування - складання алгоритму та програми для визначення рівня енергоефективності моделей малоповерхових житлових будівель в залежності від їх архітектурно-конструктивних та об'ємно-планувальних особливостей.

Виклад матеріалу. Розрахунок теплових витрат та визначення енергетичного стану житлових будинків прийнятий відповідний до діючих норм ДБН В.2.6-31:2006 "Теплова ізоляція будівель" [3]. Головним завданням

під час проведення розрахунку була перевірка умови:

$$q_{\text{буд}} \leq E_{\text{max}}$$

де $q_{\text{буд}}$ – розрахункові або фактичні питомі тепловитрати;

E_{max} – максимально допустиме значення питомих тепловитрат на опалення будинку за опалювальний період, кВт год/м² або кВт год/м³.

Для розрахунку тепловитрат будівель $q_{\text{буд}}$ та встановлення відповідного класу будівель за енергетичною ефективністю був розроблений наступний алгоритм (рис. 1):

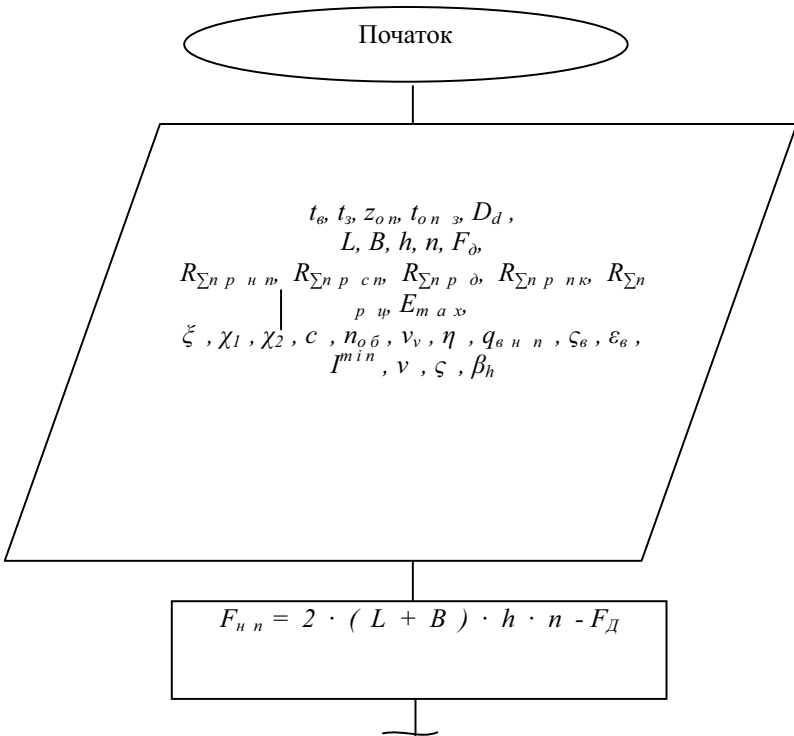

Рис. 1 Алгоритм розрахунку теплових витрат житлових будівель

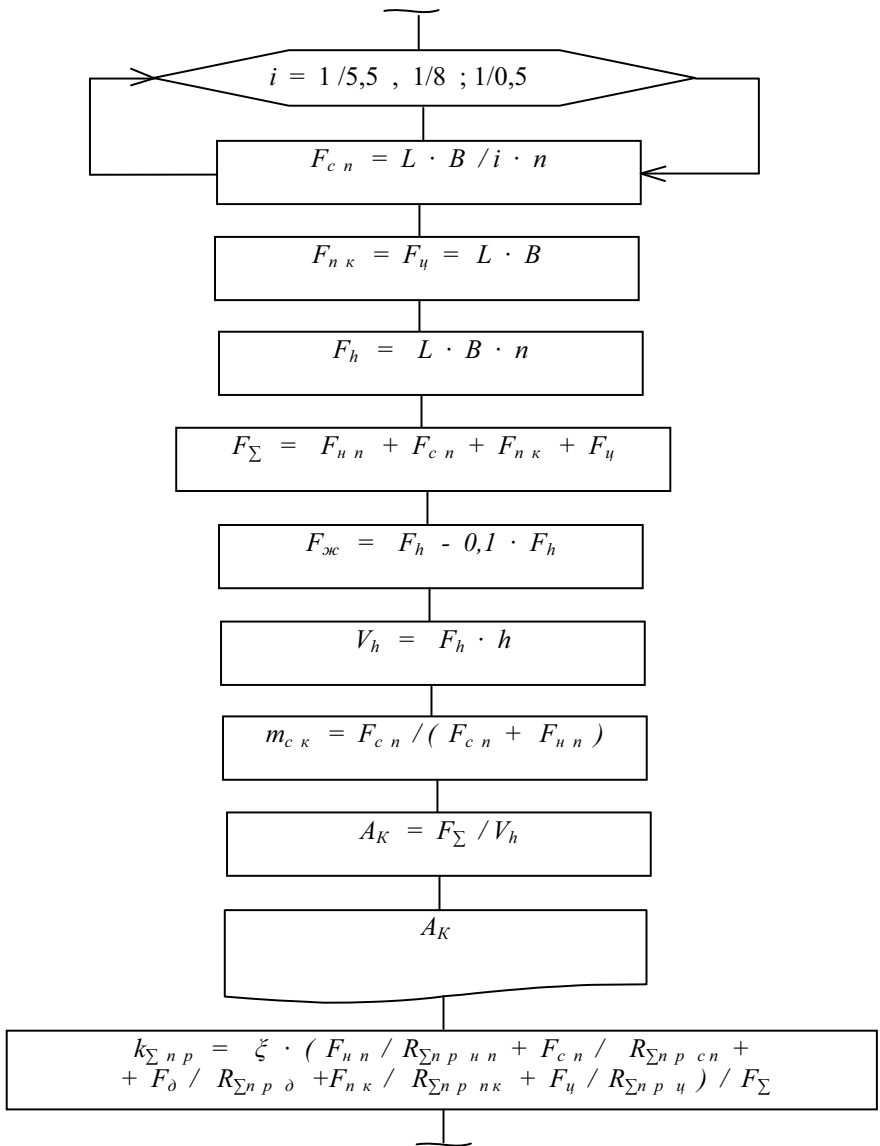

Рис. 1 Алгоритм розрахунку теплових витрат житлових будівель (продовження)

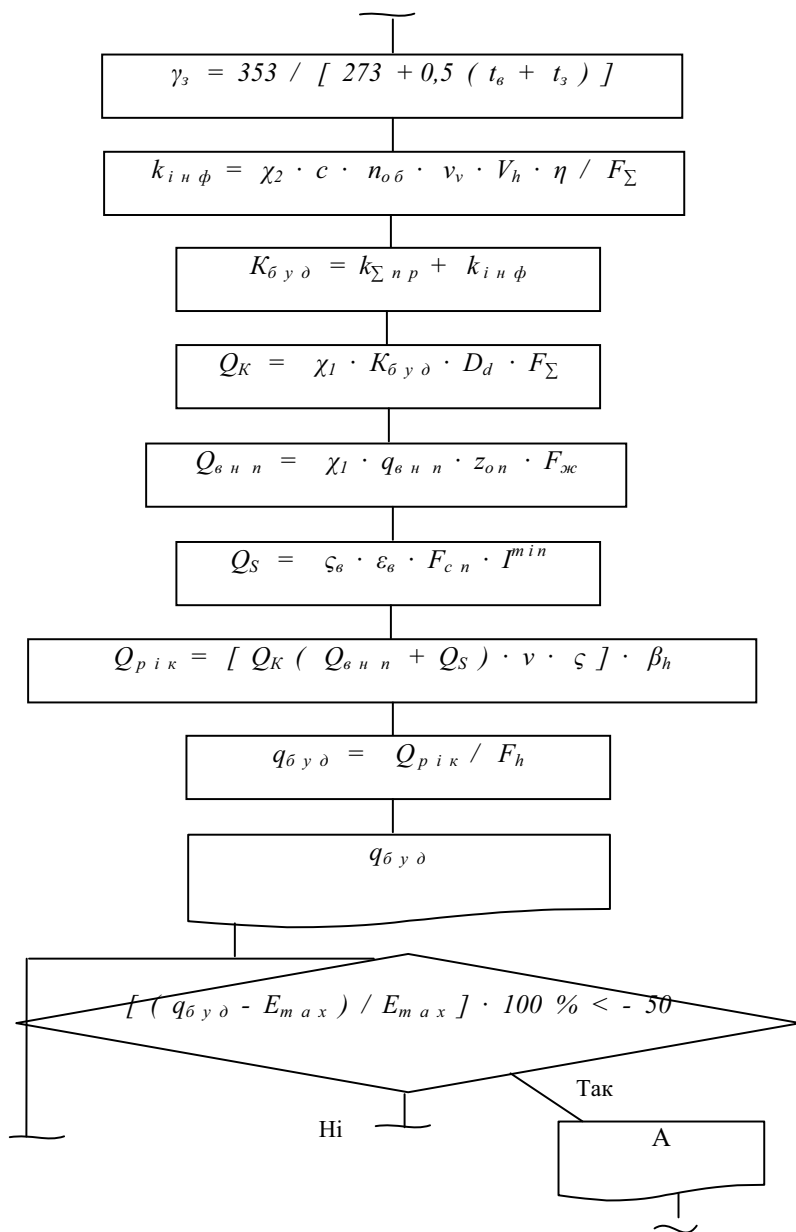

Рис. 1 Алгоритм розрахунку теплових витрат житлових будівель (продовження)

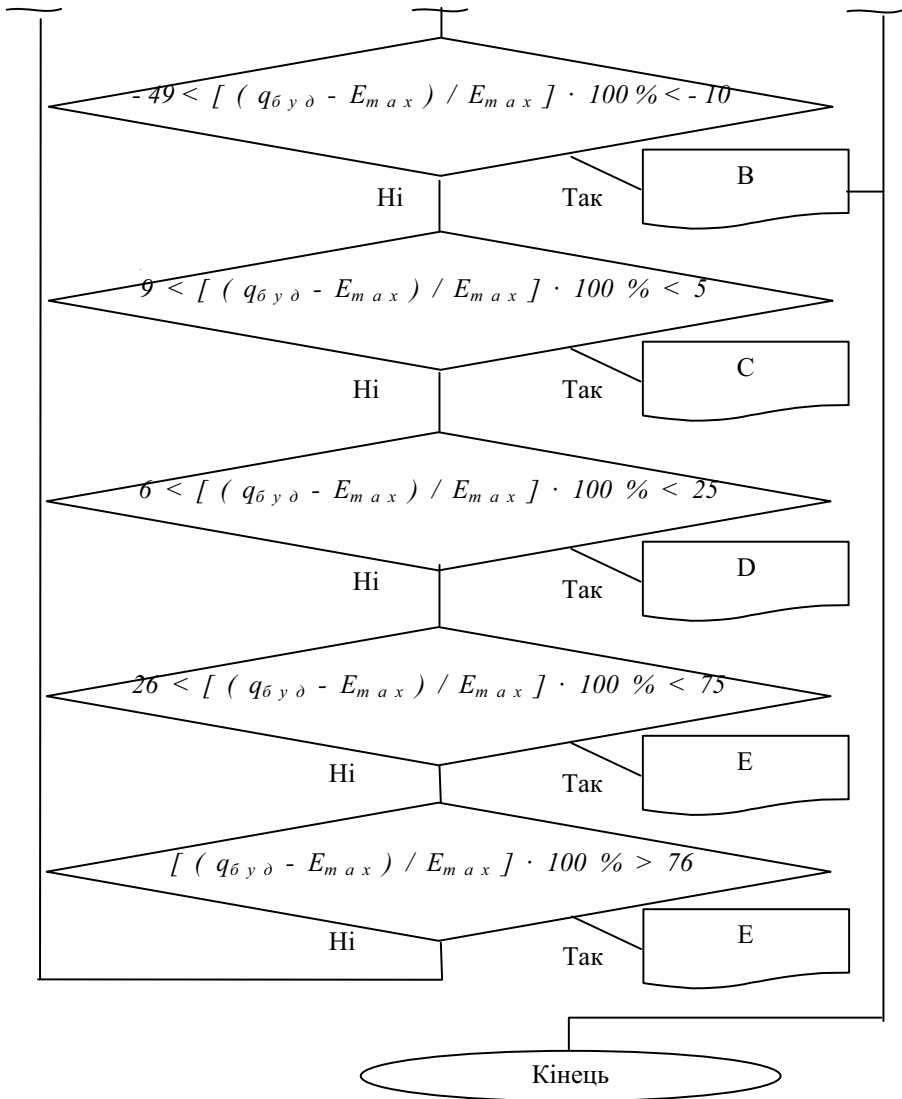

Рис. 1 Алгоритм розрахунку теплових витрат житлових будівель (продовження)

Де $t_{в}$ — розрахункова температура внутрішнього повітря приміщень будинків, °С, що приймається за ДБН В.2.6-31:2006;

$t_{з}$ — розрахункова температура зовнішнього повітря, °С, що приймається за [3];

$z_{оп}$ — тривалість опалювального періоду, доба, що визначається за [3];

$t_{оп з}$ — середня температура зовнішнього повітря за опалювальний період, °С, що приймається за [3];

D_d — кількість градусо-днів опалювального періоду, що визначається залежно від температурної зони експлуатації будинку, що приймається згідно з ДБН В.2.6-31:2006;

L — довжина будівлі, м;

B — ширина будівлі, м;

h — висота поверху будівлі, м;

n — кількість поверхів будівлі;

$F_{шт}, F_{с}, F_{д}, F_{пк}, F_{ц}$ - площа відповідно стін (непрозорих частин), світлопрозорих конструкцій (вікон, ліхтарів) зовнішніх дверей і воріт, покриттів (горизонтних перекриттів), цокольних перекриттів, огорожень по ґрунту, м² ;

$R_{\Sigma пр шт}, R_{\Sigma пр сш}, R_{\Sigma пр д}, R_{\Sigma пр пк}, R_{\Sigma пр ц}$ - приведений опір теплопередачі відповідно стін, світлопрозорих конструкцій (вікон, ліхтарів), зовнішніх дверей і воріт, покриттів (горизонтних перекриттів), цокольних перекриттів, м² °С/Вт; підлог по ґрунту – з урахуванням їх поділу на зони із значенням опору теплопередачі. Приймаються згідно з ДБН В.2.6-31:2006;

F_{Σ} — внутрішня загальна площа огорожувальних конструкцій частини будинку, що опалюється з урахуванням покриття (перекриття) верхнього поверху й перекриття підлоги нижнього опалювального приміщення, м²;

$F_{ж}$ — площа житлових приміщень і кухонь будівлі, м²;

V_h — опалюваний об'єм будинку, м³, що визначається згідно з положеннями ДБН В.2.2-15, ДБН В.2.2-9, СНиП 2.04.05;

$m_{ск}$ — коефіцієнт скління фасадів будівлі;

A_k — показник компактності будівлі;

Q_k — загальні тепловтрати будинку через огорожувальну оболонку будинку, кВт·год;

$Q_{вн ц}$ — побутові теплонадходження протягом опалювального періоду, кВт;

Q_s — теплові надходження через вікна від сонячної радіації протягом опалювального періоду, кВт · год;

$Q_{рік}$ — розрахункові витрати теплової енергії, кВт · год;

$\gamma_з$ — середня густина повітря, що поступає до приміщення за рахунок інфільтрації та вентиляції, кг/м³;

$k_{\Sigma пр}$ - приведений коефіцієнт теплопередачі теплоізоляційної оболонки будинку, Вт/(м²·К);

$k_{інф}$ - умовний коефіцієнт теплопередачі огорожувальних конструкцій будинку, Вт/(м²·К);

$K_{буд}$ - загальний коефіцієнт теплопередачі теплоізоляційної оболонки будинку, Вт/(м²·К);

$\chi_1=0,024$ – розмірний коефіцієнт;

$\chi_2=0,278$ – розмірний коефіцієнт;

c — питома теплоємність повітря, приймається рівною 1 кДж/(кг·К);

$n_{об}$ — середня кратність повітрообміну будинку за опалювальний період, год⁻¹, що визначається експериментально або приймається за нормами проектування будинків: для приміщень житлових будинків – за вимогами ДБН В.2.2-15-2005;

v_v — коефіцієнт зниження об'єму повітря у будинку, яким враховується наявність внутрішніх огорожувальних конструкцій, приймається $v_v = 0,85$;

η — коефіцієнт обліку впливу зустрічного теплового потоку в огорожувальних конструкціях, що приймається рівним 0,7;

$q_{вн п}$ — величина побутових теплонадходжень на 1 м² житлової площі будівлі; для житлових будинків $q_{вн п} = 10$ Вт/м;

v — коефіцієнт, що враховує здатність огорожувальних конструкцій приміщень будинків акумулювати або віддавати тепло при періодичному тепловому режимі, що визначається за положеннями ДБН В.2.5-24; при відсутності точних даних слід приймати $v = 0,8$;

ζ — коефіцієнт авторегулювання подавання тепла в системах опалення; приймається згідно з ДБН В.2.6-31:2006;

β_h - коефіцієнт, що враховує додаткове теплоспоживання системою опалення, пов'язане з дискретністю номінального теплового потоку номенклатурного ряду опалювальних приладів і додатковими тепловтратами через зарядіаторні ділянки огорожень, тепловтратами трубопроводів, що проходять через неопалювані приміщення; приймається згідно з ДБН В.2.6-31:2006.

Згідно з приведеним алгоритмом була розроблена програма по проведеному розрахунку теплових витрат різними типами малоповерхових будівель.

Висновки. Складено алгоритм та розроблено програму для розрахунку теплових витрат житлових будівель з різними архітектурно-конструктивними та об'ємно-планувальними особливостями, що дозволить визначити їх рівень енергоефективності.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ржеганек Я., Яноуш А. Снижение теплотерь в зданиях / Пер. с чеш. В.П. Поддубного; Под ред. Л.М. Махова. - М.: Стройиздат, 1988. - 168 с.
2. Савицкий Н.В. Оценка теплотребления зданиями в зависимости от их конструктивных и объёмно-планировочных особенностей / Н.В. Савицкий, Е.Л. Юрченко // Строительство, материаловедение, машиностроение: сб. науч. тр. - Днепропетровск: ПГАСА, 2002. - Вып. 16. - С. 94 — 100
3. ДБН В.2.6-31:2006 «Теплова ізоляція будівель». - К. - 2006.